

Zimování želv

21.10.2025

MVDr. Ing. Eva Čermáková, Ph.D.

Zimování želv, neboli **hibernace**, představuje v mnoha aspektech velikou výzvu. Pro samotné želvy, pro chovatele a v neposlední řadě i veterinární lékaře. V současnosti by mělo být samozřejmostí, v rámci welfare, poskytnout želvám v letním období venkovní výběh a ideálně rovněž možnost zimování. Pochopitelně mluvíme o druzích, které to vyžadují v místě svého přirozeného výskytu. Zimní spánek představuje pro tyto želvy schopnost překonávat nepříznivé období v roce doprovázené nedostatkem potravy, a především pak zkracováním délky dne a výrazným poklesem teplot (dlouhodobě pod 10 °C). Ne vždy ale takové počasí nastává, pak mluvíme spíše o odpočinku a snížené aktivitě.

Je zcela zřejmé, že na toto náročné období se musí každý jedinec **pečlivě připravit**. Želvy, které jsou chované celoročně ve venkovních ubikacích s boudou vystlanou slámou, s tím nemívají žádné problémy. Usínají i probouzí se spontánně ve výběžích, dochází pak pouze k jejich přesunům do tzv. zimovišť. Většinou probíhá zimování v našich podmínkách v délce trvání cca 5–6 měsíců, což je podstatně delší doba než v přírodě.

Pokud nelze mít jedince ve venkovních výběžích a musíme zimování regulovat sami, optimální je začít začátkem října, a to postupným zkracováním denního světla, čímž zároveň dochází ke snižování teploty. Postupně začneme s omezováním potravy a můžeme rovněž zvýšit frekvenci koupelí s cílem podpořit vyprazdňování a zajistit adekvátní hydrataci. Po cca 4–6 týdnech, kdy dochází mj. k poklesu aktivity, přesuneme jedince do bedny určené k zimování. Substrát musí splňovat základní kritéria – vzdušnost, optimální vlhkost, neplesnivět. Mezi ověřené patří např. vrstva vlhkého písku nebo hoblin, při současném zakrytí želv pomačkanými novinami, popř. bukovým listím, aj. Ideálním místem pro zimování jsou sklepní prostory s minimální frekvencí pohybu osob, s teplotou okolo cca 6 °C, ideálně částečně větrané (zabránit průvanu) s vyšší vzdušnou vlhkostí. Pokud hrozí výraznější pokles teplot, vždy je třeba mít želvu v bedně/přepravce adekvátní velikosti a v případě rizika teplot pod bodem mrazu zajistit místnost tepelným zdrojem, pochopitelně umístěným mimo dosah spícího jedince. Bedýnku dáváme do vyšších pozic, např. na stůl, což minimalizuje riziko průvanu. Vždy je pak potřeba provést pečlivé zabezpečení před hlodavci. Pokud nemáme možnost využití sklepních prostor, umísťujeme postupně zimovaného jedince z bytových prostor např. na chodbu, později na verandu, do garáže, apod. Vždy hlídáme teplotu! Zimované jedince je optimální pravidelně kontrolovat, popř. vážit. Starší jedince lze takto zimovat 3 – 4 měsíce, posléze je čeká pomalé probouzení.

Zimování mláďat lze doporučit opravdu jen zkušeným chovatelům. Obecně lze říci, že je vhodné počkat alespoň do věku cca 3 let. I to je však velmi individuální. A není ostuda se případně zkontaktovat s chovatelem a poradit se o konkrétních možnostech.

Je třeba dodat, že ačkoli je zimování vhodné, není to nezbytné k životu a platí tedy pravidlo, že pokud se majitel na to necítí, ví, že nedokáže poskytnout adekvátní podmínky, je lepší se mu vyhnout! Samozřejmostí je pak pečlivá kontrola zvířat ještě před samotným zimováním, aby nedošlo k zazimování nemocných, popř. jinak oslabených jedinců, což by pro ně mohlo být fatální. Mnoho chovatelů si u svých svěřenců rovněž nechává dělat kontrolní parazitologické vyšetření, aby nedošlo k zazimování např. jedinců napadených škrkavkami, apod.

Vážení kolegové, rozšířil se nám tady takový nešvar...největším problémem pet-klientů je zimování tzv. po česku. Kolik veterinárních lékařů již slyšelo věty typu – *no zimujeme ji, vypnuli jsme ji žárovku a ona spí, no v obýváku přece*. Copak se asi stane s takovým jedincem, který se sice při vizuální kontrole nehýbe, ale

veškeré procesy, především pak trávicí, v něm běží tzv. na půl plynu? Pak podle toho ti naši pacienti vypadají a v mnoha případech je jejich prognóza infaustní. Jsou prezentováni v septických stavech, s těžkou anémií, multiorgánovým selháním, urolitiázou či zácpou. A nám začíná dlouhý a mnohdy nerovný boj s časem. Tak si držíme všichni palce!

Depozita urátů u neadekvátně zimované Testudo horsfieldii(b)

Enoftalmus a generalizovaná slabost u neadekvátně zimované Testudo horsfieldii

Intranazální výplach pacienta s rhinitidou

Nevhodné zazimování Testudo hermanni s MBD syndromem

Rhinitis jako jeden z doprovodných příznaků pacienta s PHA syndromem

Výrazná biliverdinurie a selhání ledvin u pacienta po zimování

Zabránit průniku hlodavců k zimovaným zvířatům je nezbytné